

บทความวิจัย (Research article)

ผลของโปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมอง ต่อความรู้
และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของพ่อแม่ และผู้ดูแลเด็กปฐมวัย
ในชุมชนเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

Effect of a Brain-based Learning Parent School Program on Knowledge and
Promoting Child Development Behavior among Parent and Caregivers of
Early Childhood in Cha-Am City Community, Phetchaburi Province

สุภาภรณ์ เจียวยี^{1*}

Supaporn Jieoyee^{1*}

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: arhuaang@gmail.com; โทรศัพท์ 082-6354265)

(Received: June 11, 2023; Revised: August 2, 2023; Accepted: August 7, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองแบบหนึ่งกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมองในพ่อแม่และผู้ดูแลเด็กปฐมวัย ในชุมชนเทศบาลเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ พ่อแม่ และผู้ดูแลเด็กปฐมวัย จำนวน 60 คน เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย 1) โปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมอง “การเลี้ยงลูกให้เก่ง ดี มีความสุข โรงเรียนพ่อแม่ในชุมชน” และ 2) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีค่าความเชื่อมั่นคูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20 เท่ากับ .78 และแบบสอบถามพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .87 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและการทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากได้รับโปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมอง กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ และพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 12.31, 15.61$ ตามลำดับ)

ผลการวิจัยนี้ สามารถนำไปประยุกต์ในการจัดกิจกรรมกลุ่มสำหรับพ่อแม่และผู้ดูแลเด็กปฐมวัย เพื่อให้มีความรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย เพื่อส่งผลเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ดีและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป

คำสำคัญ: โปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมอง, เด็กปฐมวัย, การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

¹ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

Registered Nurse (Professional Level), Cha-Am Hospital, Phetchaburi province

Abstract

This research is a quasi-experimental study which aims to study the effects of the parent school program according to the principles of brain development (Brain-based learning) in parents and early-childhood caregivers in the community of Cha-am municipality, Phetchaburi Province. The sample group consists of 60 parents and caregivers of children aged 6 months to 2 years 6 months. Research tools include 1) a school program for parents according to the principles of brain development “Raising smart, good and happy children at school for parents in the community” and 2) data collecting tools, namely “The confidence value of the Knowledge Questionnaire on Promotion of Early Childhood Development”, which has Kuder's Richardson confidence value of 20 equal to .78 and “The Early Childhood Development Promotion Behavior Questionnaire”, which has Cronbach's alpha coefficient confidence of .87..Data were analyzed by using descriptive statistics and paired sample t-test.

The results show that after receiving the program, the sample's knowledge and development promotion behaviour has increased significantly at the .01 level ($t = 12.31, 15.61$ respectively).

In conclusion, this research can be applied in organizing group activities for parents and early-childhood caregivers for the person in responsibility to have knowledge and behaviour to promote early childhood development. As a result, early childhood children have appropriate development for future growing to be quality adults.

Keywords: Program of parent-school with brain-based learning, Early childhood, Child development

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ช่วงเวลาที่ทารกอยู่ในครรภ์มารดาตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิ จนถึงอายุ 2 ปี เป็นช่วงเวลาที่โครงสร้างสมองมีการพัฒนาสูงสุด ทั้งการสร้างเซลล์สมองและการเชื่อมโยงระหว่างเซลล์สมองเกิดเป็นโครงข่ายเส้นใยประสาทนับล้านโครงข่าย ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารระหว่างเซลล์สมอง ทำให้เด็กมีความสามารถในการเรียนรู้ จดจำ (Department of Health, Ministry of Public Health, 2018) จากการศึกษาพบว่า โภชนาการในช่วง 1,000 วันแรกของชีวิตมีความสำคัญมากถึงร้อยละ 80 ต่อการกำหนดภาวะสุขภาพไปตลอดชีวิต ในขณะที่ปัจจัยด้านพันธุกรรมที่ได้รับจากพ่อแม่ มีส่วนกำหนดเพียงร้อยละ 20 เท่านั้น ถือว่าเป็นโอกาสทองของรากฐานของชีวิต (Bureau of Nutrition, Department of Health, Ministry of Public Health, 2022) คุณภาพของการอบรมเลี้ยงดูของเด็กปฐมวัย จึงเป็นรากฐานของบุคคล ครอบครัว สังคม การเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องเหมาะสม ให้มีภาวะโภชนาการ พัฒนาการสมวัย สมอง

และสติปัญญาดี มีพฤติกรรมเหมาะสม ซึ่งเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ ครอบครัว และผู้ดูแลเด็ก (Bureau of Health Promotion, Department of health, Ministry of Public Health, 2018) ผลการสำรวจ พัฒนาการเด็กปฐมวัย 6 ครั้ง ในช่วงปี พ.ศ.2442 - 2560 พบว่า สถานการณ์พัฒนาการสมวัยเด็กปฐมวัย ยังคงที่และมีแนวโน้มลดลงตามลำดับ และพัฒนาการสมวัยเด็กปฐมวัยไทยมีอัตราต่ำกว่าสถิติที่องค์การอนามัยโลกคือ ร้อยละ 80 - 85 ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการรายด้านพบ พัฒนาการล่าช้ามากที่สุดในด้านภาษาและการใช้ภาษา โดยเฉพาะในการสำรวจครั้งที่ 6 พ.ศ. 2560 พบสงสัยล่าช้าถึงร้อยละ 24.76 โดยเฉพาะในเด็กช่วงอายุ 3-5 ปี พบว่า ล่าช้าถึง ร้อยละ 31.30 รองลงคือ ด้านกล้ามเนื้อเล็ก ร้อยละ 11.48 ด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเอง ร้อยละ 9.35 และด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ร้อยละ 6.61 หากไม่ได้รับการแก้ไขพัฒนาการด้านที่ล่าช้า เด็กจะมีโอกาสพบปัญหาด้านการเรียน สมาธิสั้น และไม่สามารถที่จะศึกษาต่อในระดับฝีมืออาชีพ หรืออุดมศึกษาต่อไปได้ (Bureau of Health Promotion, Department of health, Ministry of Public Health, 2018)

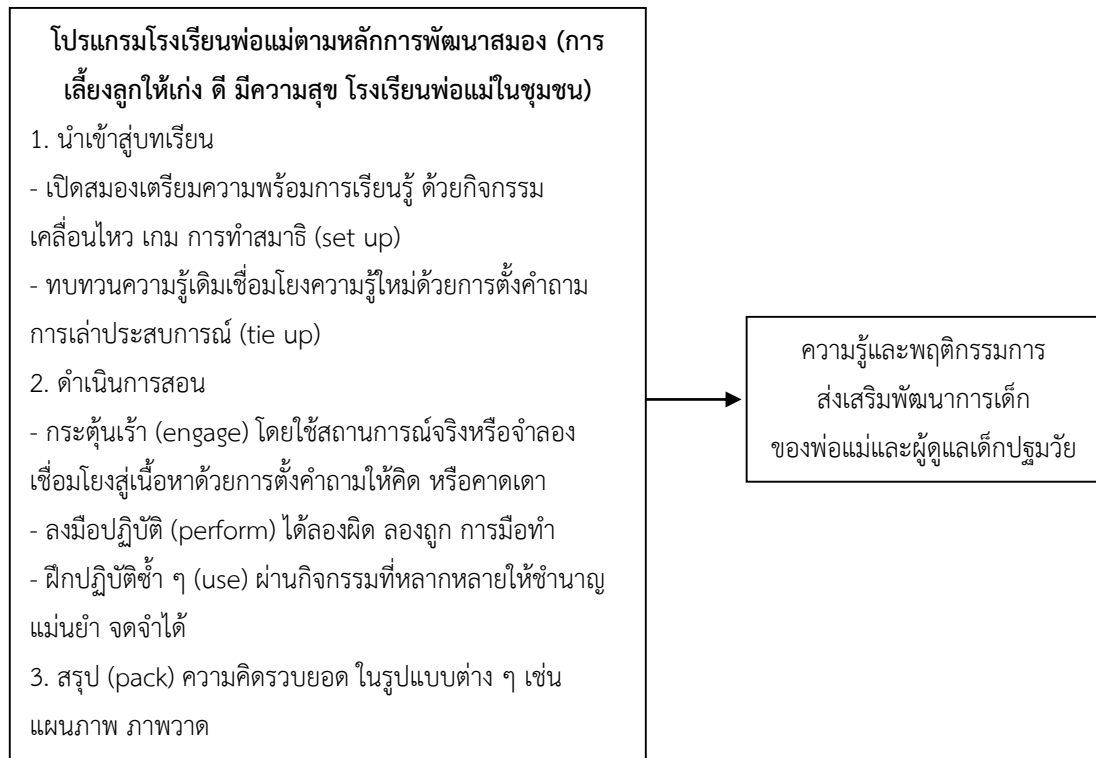
โปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมอง (การเลี้ยงลูกให้เก่ง ดี มีความสุข โรงเรียนพ่อแม่ในชุมชน) เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะส่งเสริมพัฒนาการและศักยภาพตามช่วงวัยของเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสม โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมระหว่างผู้ให้ความรู้กับผู้รับความรู้หรือผู้รับความรู้ด้วยกัน โดยการทบทวนความรู้เดิมเชื่อมโยงความรู้ใหม่ด้วยการตั้งคำถามการเล่าประสบการณ์ การสรุปเนื้อหาจากการเรียนรู้ที่ดำเนินการสอนกระตุ้นเร้า (engage) และใช้สถานการณ์จริงหรือจำลองเชื่อมโยงสู่เนื้อหาด้วยการตั้งคำถามให้คิดหรือคาดเดาลงมือปฏิบัติ (perform) ฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ (use) ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย และท้ายสุดสรุป (pack) ความคิดรวบยอด (concept) (Office of Knowledge Management and Development: OKMD cited in Suntra, 2018a) จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา มีการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของรูปแบบการสอนโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมอง พบว่า บิดามารดาหรือผู้ดูแลเด็กมีความรู้จากการเรียนเพิ่มขึ้นและมีทัศนคติที่ดีต่อการสอนโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักพัฒนาสมอง รวมทั้ง มีความพึงพอใจโดยรวมต่อรูปแบบการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด (Lairungruangsakul, 2017)) และ การศึกษาประโยชน์ของการใช้กระบวนการโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมองพบว่า เป็นวิธีการให้ความรู้แก่พ่อแม่ที่จะนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ นำไปใช้ได้จริงอย่างถูกต้องและครบถ้วน ด้วยเทคนิคที่สร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ที่ง่าย สนุก ผ่อนคลาย เปิดสมอง และเนื้อหาที่น่าสนใจต่อเนื่อง พ่อแม่ผู้ให้บริการให้ความเห็นว่า เนื้อหากระชับ เข้าใจง่าย ได้ลงมือปฏิบัติ จึงง่ายต่อการจดจำ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นพ่อแม่ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมให้ความรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ร้อยละ 82.40 และเทคนิคกิจกรรมที่ใช้มีความน่าสนใจคิดเป็นร้อยละ 72.50 (Suntra, 2018b)

จากข้อมูล Health Data center ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรี กระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ 2563-2565 ของอำเภอชะอำมีเด็กที่เข้าเกณฑ์ประเมินพัฒนาการ (9, 18, 30, 42 และ 60 เดือน) จำนวน 2,510 2,417 และ 2,120 คน ตามลำดับ ผลการคัดกรองพบว่า มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 32.26 37.52 และ 36.21 ตามลำดับ (Phetchaburi Provincial Public Health Office, Ministry of Public Health, 2023) และจากการสำรวจการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

(developmental surveillance and promotion manual: DSPM) ของหน่วยงานส่งเสริมสุขภาพ
กลุ่มงานบริการด้านปฐมภูมิและองค์รวม โรงพยาบาลชะอำ ในปี 2563 -2565 พบว่า พ่อแม่และผู้ดูแล
เด็กยังไม่เห็นความสำคัญในการใช้คู่มือดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำกิจกรรมโปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่เน้นวัดกรรม
การเปลี่ยนพฤติกรรมของพ่อแม่ผู้ดูแลเด็ก ในหัวข้อ “การเลี้ยงลูกให้ เก่ง ดี มีความสุข” (Suntra, 2018b)
ร่วมกับการใช้แนวคิดกระบวนการกลุ่ม (Marram, 1978) โดยเพิ่มเติมเนื้อหา “เลี้ยงลูกไม่ติดใจ” ซึ่งเป็น
ปัจจัยที่ขัดขวางพัฒนาการเด็กในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบทั้งพัฒนาการล่าช้าและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม
(Kumruangrit S, 2021)

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดหลักการพัฒนาสมอง (brain-based learning) (Office of Knowledge Management
and Development: OKMD cited in Suntra, 2018a) ร่วมกับงานวิจัยโปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ตาม
หลักการพัฒนาสมอง (การเลี้ยงลูกให้ เก่ง ดี มีความสุข โรงเรียนพ่อแม่ในชุมชน) ของ Suntra (2018b)
ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เปิดสมองเตรียมความพร้อมการเรียนรู้ ด้วยกิจกรรมเคลื่อนไหว เกม
การทำสมาธิ (set up) 2) ทบทวนความรู้เดิมเชื่อมโยงความรู้ใหม่ด้วยการตั้งคำถาม การเล่าประสบการณ์
(tie up) 3) กระตุ้นเร้า (engage) โดยใช้สถานการณ์จริงหรือจำลองเชื่อมโยงสู่เนื้อหาด้วยการตั้งคำถามให้
คิด หรือคาดเดา 4) การลงมือปฏิบัติ (perform) ได้ลองผิด ลองถูก การมือทำ 5) ฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ (use)
ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้เกิดความชำนาญ แม่นยำ จดจำได้ และ 6) สรุป (pack) ความคิดรวบ
ยอด ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แผนภาพ ภาพวาด ดำเนินกิจกรรมตามโปรแกรมในรูปของกระบวนการกลุ่ม
ของ Marram (1978) เน้นการสร้างสัมพันธ์ภาพเพื่อให้เกิดความไว้วางใจในกลุ่ม ทบทวนความรู้ สะท้อน
กลับข้อมูล และร่วมสรุปกลุ่ม โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพ

ภาพ กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง ผลของโปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมอง ต่อความรู้ และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของพ่อแม่ และผู้ดูแลเด็กปฐมวัย ในชุมชนเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของพ่อแม่และผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในชุมชนเมืองชะอำ เพชรบุรี ระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมอง (การเลี้ยงลูกให้เก่ง ดี มีความสุข โรงเรียนพ่อแม่ในชุมชน)

สมมติฐานการวิจัย

ภายหลังการได้รับโปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมอง (การเลี้ยงลูกให้เก่ง ดี มีความสุข โรงเรียนพ่อแม่ในชุมชน) พ่อแม่และผู้ดูแลเด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กสูงกว่าก่อนการได้รับโปรแกรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยกึ่งทดลอง (quasi experimental research) แบบหนึ่งกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง (one group pretest-posttest design) มีวิธีดำเนินการวิจัย รายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นพ่อแม่ และ/ หรือผู้ดูแลเด็กปฐมวัย ที่มีอายุ 6 เดือน ถึง 2 ปี 6 เดือน ในเขตเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ในปีงบประมาณ 2565 จำนวน 398 คน (ข้อมูลจาก Health Data center สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรี)

กลุ่มตัวอย่าง เป็นพ่อแม่ และ/หรือผู้ดูแลเด็กอายุ 6 เดือน ถึง 2 ปี 6 เดือน ในเขตเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์การประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 15 จากประชากร 398 คน เท่ากับ 60 คน (Srisaard, 2010) และเพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่างขณะเข้าร่วมกิจกรรม จึงเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 15 รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 69 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเข้า (inclusion criteria) ดังนี้ 1) มีระยะเวลาในการดูแลเด็กปฐมวัย อย่างน้อยประมาณ 6-7 ชั่วโมงต่อวัน 2) อาศัยในเขตเทศบาลเมืองชะอำ 3) มีสุขภาพดีไม่มีปัญหาด้านการฟัง สามารถอ่านหนังสือได้ และ 4) มีความยินดีและยินยอมสมัครใจเข้าร่วมในการวิจัยได้ต่อเนื่อง เกณฑ์คัดออก (exclusion criteria) คือ ย้ายที่อยู่และไม่สามารถติดต่อได้ และเกณฑ์ยกเลิกจากงานวิจัย (discontinuation criteria) คือ เข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมได้ไม่ครบถ้วนตามระยะเวลาที่ดำเนินการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท คือ

1. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพ่อแม่ ผู้ดูแลเด็ก และเด็กปฐมวัย ข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ และเติมคำตอบ จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ อายุผู้เลี้ยงดูหลัก การศึกษาของผู้เลี้ยงดูหลัก อาชีพของผู้เลี้ยงดูหลัก อายุมารดา การศึกษาของมารดา อาชีพของมารดา อายุของบิดา การศึกษาของบิดา อาชีพของบิดา สถานภาพสมรสของบิดาและมารดา

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ ถ้าตอบถูกต้อง ให้ 1 คะแนน และตอบผิด ให้ 0 คะแนน คิดคะแนนรวม โดยมีคะแนนระหว่าง 0-20 คะแนน โดยมีเกณฑ์ในการจำแนกคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (Srisaard, 2010)

มากกว่าร้อยละ 80 (≥ 16 คะแนน)	หมายถึง ระดับมาก
ระหว่างร้อยละ 60-80 (12-15 คะแนน)	หมายถึง ระดับปานกลาง
ต่ำกว่าร้อยละ 60 (0-12 คะแนน)	หมายถึง ระดับน้อย

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำนวน 15 ข้อ เป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ระหว่างปฏิบัติบ่อยครั้ง เท่ากับ 5 คะแนน ไปจนถึงไม่ปฏิบัติ เท่ากับ 1 คะแนน คิดคะแนนเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์การจำแนกคะแนนเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (Srisaard, 2010)

ระหว่าง 4.51- 5.00 คะแนน	หมายถึง ระดับมากที่สุด
ระหว่าง 3.51- 4.50 คะแนน	หมายถึง ระดับมาก
ระหว่าง 2.51- 3.50	หมายถึง ระดับปานกลาง
ระหว่าง 1.51- 2.50 คะแนน	หมายถึง ระดับน้อย

ระหว่าง 1.00- 1.50 คะแนน หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ คู่มือโปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมอง (การเลี้ยงลูกให้เก่ง ดี มีความสุข โรงเรียนพ่อแม่ในชุมชน) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ของ Suntra. (2018b) ได้แก่ 1) เปิดสมองเตรียมความพร้อมการเรียนรู้ ด้วยกิจกรรมเคลื่อนไหว เกม การทำสมาธิ (set up) 2) ทบทวนความรู้เดิมเชื่อมโยงความรู้ใหม่ด้วยการตั้งคำถาม การเล่าประสบการณ์ (tie up) 3) กระตุ้นเร้า (engage) โดยใช้สถานการณ์จริงหรือจำลองเชื่อมโยงสู่เนื้อหาด้วยการตั้งคำถามให้คิด หรือคาดเดา 4) การลงมือปฏิบัติ (perform) ได้ลองฝึก ลองถูก การมือทำ 5) ฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ (use) ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ให้ชำนาญ แม่นยำ จดจำได้ และ 6) สรุป (pack) ความคิดรวบยอด ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แผนภาพ ภาพวาด ร่วมกับกระบวนการกลุ่มของ Marram (1978) เน้นการสร้างสัมพันธภาพเพื่อให้เกิดความไว้วางใจในกลุ่ม ทบทวนความรู้ สะท้อนกลับข้อมูล มีกำหนดการเข้าร่วมโปรแกรม 2 ครั้ง ซึ่งในครั้งที่ 1 มีกิจกรรม ได้แก่ 1) สมุดบันทึกสุขภาพลูกรัก 2) อาหารตามวัย ลูกน้อยเติบโตใหญ่แข็งแรง สมองดี 3) เลี้ยงลูกไม่ติดจอ 4) ความฉลาดทางสมองและอารมณ์สร้างด้วยพลังกอด ครั้งที่ 2 ได้แก่ 1) เล่นคือเรียน เรียนคือเล่น 2) เล่านิทาน สร้างปัญญา พัฒนาสมอง และ 3) ลูกรักพัฒนาการสมวัย สมองสดใส เก่ง ดี มีความสุข

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพยาบาลสุขภาพเด็ก จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ในกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงกัน จำนวน 30 คน วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีค่าความเชื่อมั่น Kuder's Richardson 20 เท่ากับ .78 และแบบสอบถามพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ .87

คู่มือโปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมอง (การเลี้ยงลูกให้เก่ง ดี มีความสุข โรงเรียนพ่อแม่ในชุมชน) ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ความถูกต้องชัดเจน ความเหมาะสมของภาษา รูปแบบของเนื้อหา กิจกรรม ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ และปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ ซึ่งมีความเห็นให้ปรับปรุงรูปแบบของภาษา เนื้อหาให้กระชับ และนำไปทดลองกับกลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน และนำมาปรับปรุงเพื่อเป็นคู่มือฉบับสมบูรณ์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินงานโครงการด้วยตนเอง ประกอบด้วย 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะก่อนการทดลอง

1. ผู้วิจัยผ่านการอบรมหลักสูตรประชุมเชิงปฏิบัติการโรงเรียนพ่อแม่ BBL จากศูนย์อนามัยที่ 5 จังหวัดราชบุรี

2. เตรียมเครื่องมือ สื่อการสอน สถานที่ดำเนินโครงการ และการขอจริยธรรมในการทำวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรี

3. ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการที่คลินิกเด็กดีของโรงพยาบาลและเข้าเกณฑ์กลุ่มตัวอย่าง ขอความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และชี้แจงวัตถุประสงค์

พร้อมกับรายละเอียดในการเข้าร่วมโปรแกรม และการตอบแบบสอบถามก่อนการทดลอง (pretest) โดยใช้ เวลา 20-30 นาที

2. ระยะทดลอง กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมอง (การเลี้ยงลูกให้เก่ง ดีมีความสุข โรงเรียนพ่อแม่ในชุมชน) กับ จำนวน 69 คน โดยดำเนินกิจกรรมเป็นราย กลุ่มๆ ละ 10 คน โดยนัดวันละ 1 กลุ่ม สัปดาห์ละ 2-3 กลุ่มๆ ละ 2 ครั้ง ใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรม ตามโปรแกรมครั้งละประมาณ 90 นาที หลังสรุปกิจกรรมจะนัดหมายครั้งต่อไปในวันที่กลุ่มเป้าหมาย สะดวก สถานที่จัดตามความสะดวกของกลุ่มตัวอย่าง เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน สถานพัฒนาเด็กเล็ก ศาลาชุมชน

3. ระยะหลังการทดลอง เป็นการนัดหมายครั้งที่ 3 ภายหลังเสร็จสิ้นโปรแกรมเป็นการ ประเมินความรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (posttest)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมตามโปรแกรมพบว่า มีกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการวิจัย ครบถ้วนทุกกิจกรรม และให้ข้อมูลการวิจัยโดยตอบแบบสอบถามหลังการทดลอง คงเหลือ 60 คน คิดเป็น ร้อยละ 86.95 เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของพ่อแม่และผู้ดูแลเด็ก โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ วิเคราะห์คะแนนความรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของพ่อแม่ และ ผู้ดูแลเด็ก โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean: M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: SD)

2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของ พ่อแม่ และผู้ดูแลเด็ก ระหว่างก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมอง โดยใช้ค่าสถิติการทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (paired sample t-test)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ ได้รับการพิจารณารับรองจากสำนักงานจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ด้านการแพทย์ และสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรี กระทรวงสาธารณสุข เลขที่ คจม.พบ 032/2565 วันที่อนุมัติ 11 ตุลาคม 2565 กลุ่มตัวอย่างได้รับการชี้แจงให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมงานวิจัย วัตถุประสงค์ การรักษาความลับข้อมูลส่วนบุคคล การนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม และให้สิทธิกลุ่ม ตัวอย่างเข้าร่วมโครงการวิจัยด้วยความสมัครใจ สามารถถอนตัวจากการเข้าร่วมวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ และนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของพ่อแม่และผู้ดูแลเด็กปฐมวัย พบว่า ผู้เลี้ยงดูหลักมีอายุ 21 -30 ปี ร้อยละ 50.00 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 36.67 อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 40.00 มารดา มีอายุ 21 – 30 ปี ร้อยละ 60.00 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 33.33 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 43.33 บิดา มีอายุ 21 – 30 ปี ร้อยละ 53.34 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 26.67 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 70.00 รายละเอียด ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของพ่อแม่ และผู้ดูแลเด็กปฐมวัย (n = 60)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
อายุผู้เลี้ยงดูหลัก (ปี)			อายุมารดา (ปี)		
< 20	4	6.67	< 20	4	6.67
21 – 30	30	50.00	21 – 30	36	60.00
31 – 40	14	23.33	31 – 40	18	30.00
41 – 50	6	10.00	> 40	2	3.33
> 50	6	10.00	การศึกษาของมารดา		
การศึกษาของผู้เลี้ยงดูหลัก			ประถมศึกษา	8	13.33
ประถมศึกษา	10	16.67	มัธยมต้น	12	20.00
มัธยมต้น	14	23.33	มัธยมศึกษา/ปวช.	20	33.33
มัธยมศึกษา/ปวช.	22	36.67	อนุปริญญา/ปวส.	10	16.67
อนุปริญญา/ปวส.	6	10.00	มัธยมต้น	10	16.67
ปริญญาตรี	8	13.33	อาชีพของมารดา		
อาชีพของผู้เลี้ยงดูหลัก			รับจ้างทั่วไป	26	43.33
รับจ้างทั่วไป	24	40.00	ค้าขาย	10	16.67
ค้าขาย	10	16.67	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2	3.33
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2	3.33	แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน	22	36.67
แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน	24	40.00	อาชีพของบิดา		
อายุของบิดา (ปี)			รับจ้างทั่วไป	42	70.00
< 20	2	3.33	ค้าขาย	16	26.67
21 – 30	32	53.34	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2	3.33
31 – 40	24	40.00			
> 40	2	3.33			

ตาราง 1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษาของบิดา			สถานภาพสมรสของบิดาและมารดา		
ประถมศึกษา	16	26.67	อยู่ด้วยกัน	54	90.00
มัธยมต้น	10	16.67	หย่า	2	3.33
มัธยมปลาย/ปวช.	14	23.33	แยกกันอยู่	4	6.67
อนุปริญญา/ปวส.	12	20.00			
ปริญญาตรี	8	13.33			

2. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยของพ่อแม่และผู้ดูแลเด็ก ในชุมชนเมืองชะอำ เพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า หลังได้รับโปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมอง (การเลี้ยงลูกให้เก่ง ดี มีความสุข โรงเรียนพ่อแม่ในชุมชน) กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ และพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ($M = 11.63, 3.58; SD = 2.67, 0.55$) สูงกว่าก่อนการได้รับโปรแกรม ($M = 16.55, 4.63; SD = 2.51, 0.22$) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 12.31, 15.61$ ตามลำดับ) รายละเอียด ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ระดับ และผลการทดสอบทีคะแนนเฉลี่ยความรู้ และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของพ่อแม่และผู้ดูแลเด็กปฐมวัย ระหว่างก่อนและหลังการได้รับโปรแกรม ($n = 60$)

ตัวแปร	ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม			หลังเข้าร่วมโปรแกรม			Mean difference	t
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ		
ความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	11.63	2.67	น้อย	16.55	2.51	มาก	-4.92	-12.31*
พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	3.58	.55	ดีมาก	4.63	.22	มากที่สุด	-1.05	-15.61*

* $p < .01$

การอภิปรายผล

การเปรียบเทียบความรู้ และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของพ่อแม่และผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในชุมชนเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ระหว่างก่อนและหลังได้รับโปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมอง (การเลี้ยงลูกให้เก่ง ดี มีความสุข โรงเรียนพ่อแม่ในชุมชน) ผลการวิจัยพบว่า หลังได้รับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ และพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพ กล่าวว่าการมีบุคคลมีการรับรู้ความสามารถ ตนเองสูงขึ้นจะมีผลต่อการปฏิบัติพฤติกรรมสำเร็จได้ เมื่อประกอบกับการ

ได้รับรู้ถึงประโยชน์ของการกระทำ และมีการรับรู้อุปสรรคของการกระทำลดลง จะเป็นแรงจูงใจ ที่ทำให้บุคคลปฏิบัติพฤติกรรมในการส่งเสริมสุขภาพได้ (Pender et al., 2006) และสอดคล้องกับผลการศึกษาโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในจังหวัดลำปาง (Urharmanuay et al., 2022) การศึกษารูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 1-3 ปีโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน พบว่า ส่งผลให้ครอบครัวเห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก มีความรู้และการปฏิบัติในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเพิ่มขึ้น (Lidpaek, 2016) และผลการวิจัยจากรูปแบบการสอนโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมองในคลินิกเด็กดีของสถานบริการสาธารณสุขขุนาร่อง ในจังหวัดสระบุรี พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้ของพ่อแม่หรือผู้ดูแลเด็กหลังได้รับโปรแกรมสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Lairungruangsakul, 2017) รวมทั้ง ผลของโปรแกรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยจังหวัดปทุมธานี พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยหลังได้รับโปรแกรมมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 40 เป็นร้อยละ 93.33 (Thanasirak et al., 2017) เนื่องมาจากโปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมอง (การเลี้ยงลูกให้เก่ง ดี มีความสุข โรงเรียนพ่อแม่ในชุมชน) มีกิจกรรมหลากหลาย สามารถอธิบายผลการวิจัยได้ ดังนี้

การเริ่มต้นกิจกรรมโดยการสร้างความผ่อนคลายจากการเปิดเพลงเบา ๆ และสร้างสมาธิ เพื่อให้เกิดความเป็นกันเองและเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ซึ่งเป็นกระบวนการเปิดสมองเตรียมความพร้อม (set up) จากนั้น เป็นมีกิจกรรมให้พ่อแม่ ผู้ดูแลเด็ก ได้ทบทวนความรู้เรื่องการจุดกราฟโฟขนการจากน้ำหนัก ส่วนสูง หลายคนก็ไม่เคยทำ หลายคนลืมไปแล้ว และให้ลงมือฝึกปฏิบัติจุดกราฟ ฝึกแปลผล ซึ่งส่งผลให้ เกิดการทบทวนความรู้เดิม เชื่อมโยงความรู้ใหม่ ชี้ให้เห็นกระบวนการ ทบทวนความรู้เดิม (tie up) มีกิจกรรมกระตุ้นให้ พ่อแม่ ผู้ดูแลเด็กคิด เรื่อง “ลูก หลาน ดูจ่อแล้วน้องมีลักษณะอย่างไร” “ใครเคยเห็นเด็กที่มีผลกระทบจากการดูจ่อบ้าง” ซึ่งส่งผลให้เกิดการจำลองสถานการณ์ เชื่อมโยงสู่เนื้อหาด้วยการตั้งคำถามให้คิดนำสู่การให้องค์ความรู้ ชี้ให้เห็นกระบวนการ เราความสนใจด้วยการกระตุ้นให้คิด (engage) และมีกิจกรรมให้พ่อแม่ไปทำที่บ้าน “ถ้าไม่ให้ลูกดูจ่อ จะทำอะไรกับลูกที่บ้าน” ซึ่งส่งผลให้เกิดการทบทวนปัญหา นำความรู้ที่ได้ไปใช้ ลงมือปฏิบัติจริงที่บ้าน (use) และประเมินผลร่วมกัน เป็นปัจจัยทำให้พ่อแม่ ผู้ดูแลเด็กมีความรู้ และพฤติกรรมสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม สอดคล้องกับการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เสริมสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยโดยครอบครัวมีส่วนร่วม อำเภอบัว จังหวัดน่าน พบว่า ผู้ปกครองมีความรู้และทักษะสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรม พฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการและเสริมสร้างวินัยเชิงบวกเพิ่มขึ้น และเด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญการสถิติ (Yawinhan et al., 2019).

กระบวนการโรงเรียนพ่อแม่นี้ เป็นวิธีการให้ความรู้พ่อแม่ที่จะนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับนำไปใช้จริงได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนมากขึ้น ด้วยเทคนิคที่สร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ที่ง่าย สนุก ผ่อนคลาย เปิดสมอง เนื้อหาที่น่าสนใจต่อเนื่อง เน้นประเด็นที่สำคัญ เน้นความเข้าใจมากกว่าความจำ ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มมีความกระตือรือร้นอยากเรียน มีความสุข ชอบเพราะได้ลงมือทำ ทำได้จริง เกิดการเปรียบเทียบ กระตุ้นการส่งเสริมพัฒนาการกันเองระหว่าง พ่อแม่ ผู้ดูแลเด็กแต่ละครอบครัว เกิด

พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการ เด็กได้รับการกระตุ้นพัฒนาการที่บ้าน และส่งผลให้พัฒนาการสมวัย ซึ่งการให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแก่พ่อแม่ ผู้ดูแลเด็ก ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความรู้และนำไปใช้ในการปฏิบัติได้ (Bloom, 1975)

ข้อจำกัดการวิจัย

การวิจัยนี้ ดำเนินกิจกรรมในช่วงที่มียังคงมีการระบาดของโควิด-19 ทำให้พ่อแม่และผู้ดูแลเด็กยังคงมีความกังวลต่อการระบาด จึงมีการเลื่อนนัดหมายหลายครั้ง และเป็นข้อจำกัดที่ส่งผลให้ผู้วิจัยเลือกการออกแบบการวิจัยเป็นแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. พยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการปฐมภูมิ สามารถนำโปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมอง (การเลี้ยงลูกให้เก่ง ดี มีความสุข โรงเรียนพ่อแม่ในชุมชน) ไปเป็นเครื่องมือในการให้บริการเสริมสุขภาพเด็กปฐมวัยในชุมชน เพื่อให้พ่อแม่และผู้ดูแลเด็กมีความรู้และและพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และส่งผลให้เด็กมีเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป

2. สถาบันการศึกษาพยาบาล สามารถนำความรู้โรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมองไปบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงทดลองที่มีกลุ่มเปรียบเทียบ และศึกษาติดตามผลของโปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ตามหลักการพัฒนาสมอง (การเลี้ยงลูกให้เก่ง ดี มีความสุข โรงเรียนพ่อแม่ในชุมชน) สำหรับพ่อแม่และผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในระยะยาว รวมทั้ง ศึกษาผลลัพธ์ของโปรแกรมต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

- Bureau of Health Promotion, Department of health, Ministry of Public Health. (2018). *The 6th study of factors effecting to child development in Thailand in 2017*. Bureau of Health Promotion, Department of health, Ministry of Public Health. (in Thai)
- Bloom, S. B. (1975). *Taxonomy of education Objective, Hand Book I: Cognitive domain*. David Mackay.
- Bureau of Nutrition, Department of Health, Ministry of Public Health. (2022). *Operational guidelines miracle district 1,000 days plus to 2,500 days*. (in Thai)
- Department of Health, Ministry of Public Health. (2018). *Guidelines for driving the miracle of the first 1000 days of life*. A.V. Progressive. (in Thai)

- Kumruangrit, S. (2021). *Handbook for dealing with early childhood addiction to smartphones or tablets*. <https://sites.google.com/view/skur/โครงการวิจัย/การใช้สมาร์ตโฟนในเด็ก> (in Thai)
- Lairungruangsakul, P. (2017). The model of parent school with brain-based learning in well baby clinic of pilot public health service center in Saraburi Province. *Thai Journal of Pediatrics*, 56(4), 300-308. (in Thai)
- Lidpaek, S. (2016). The development on model for the promotion of 1–3 year old child development through the participation of family and community: A case study of Tambon Banyang, Amphoe Meuang, Changwat Buriram. *Research and Development Journal Loei Rajabhat University*, 11(Special), 99-109. (in Thai)
- Marram, G. D. (1978). *The group approach in nursing practice* (2nded.). Mosby.
- Phetchaburi Provincial Public Health Office, Ministry of Public Health. (2023). *Health DATA center information*. <https://pbi.hdc.moph.go.th/hdc/main/index.php>. (in Thai)
- Srisaard, B. (2010). *Basic research* (7thed.). Suwiriyan. (in Thai)
- Suntra, N. (2018a). *BBL parents school*. Panich Phranakhon. (in Thai)
- Suntra, N. (2018b). Parental school according to brain-basde learning concept. *Academic Journal of the Institute of Physical Education*. 10(1) 15-27. (in Thai)
- Pender, N. J., Murdaugh, C. L., & Parsons, M. A. (2006). *Health promotion in nursing practice*. Appleton & Lange.
- Thanasirirak, N., Promla, V., Mahuwan, A., & Vitidkul, A. (2018). The effective to a program of promotion of early childhood development in Pathumthani Province. *Journal of Pacific Institute of Management Science*, 4(2), 76-84. (in Thai)
- Urharmnuay, M., Intharangkun, Na Ayutthaya, A., Thipsungwan, K., Boongla, P., Kummee, S., & Narkrow, K. (2022). The effects of early childhood development promotion program on knowledge and promotion behaviors on child development of parents and caregivers in Mueang District, Lampang Province. *APHEIT Journal of Nursing and Health*, 3(1), 48-63. (in Thai)
- Yawinhan, J., Khantamool, W., & Netthip, R., (2019). Effectiveness of development emotional quotient and reinforce positive to improve discipline in early childhood programs base on family participation in Pua District, Nan Province. *Journal of Health Sciences Scholarship*, 6(1), 70-85. (in Thai)